

La cultura com eina d'empoderament personal i col·lectiva

*el canvi
segur*

Resum executiu

Una política cultural progressista ha de fomentar l'esperit crític dels ciutadans davant els esdeveniments que ocorren en la vida social de la comunitat, fomentar la participació social, contribuir a la creació d'un teixit cultural democràtic i democratitzar l'accés a la cultura. Ha d'esdevenir un factor de transformació social i d'integració. En definitiva, la cultura ha d'esdevenir un element d'empoderament personal i ciutadana.

La cultura al nostre país passa per moments extremadament complicats a conseqüència bàsicament de tres factors: la crisi econòmica, el canvi de model de producció i consum derivats del paradigma digital i les mesures dutes a terme pels governs del Partit Popular.

La cultura s'ha de contemplar també des del vessant econòmic. Hauria de passar a ser un sector estratègic per sortir de la crisi. S'han d'agilitzar les línies de crèdit oficial a la cultura i innovar en les fonts de finançament d'associacions, equipaments i esdeveniments culturals. Del catàleg d'iniciatives de l'àmbit cultural cal destacar les següents:

1. Audiovisual: Promoure un sector audiovisual propi potent, amb suport públic mitjançant ajuts i incentius amb una Film Commission implantada a totes les illes i participada del sector, treballant des del govern en la projecció exterior com a plató de cinema de referència a nivell internacional.

2. La cultura, motor de país: Realització d'una auditoria de l'Estat de la Cultura a les Illes Balears després de les retallades del període 2011-2015 amb els experts de tots els sectors per fer un Pla de País 2015-2030.

3. Creació d'un Institut d'Indústries Culturals per desenvolupar i potenciar el teixit cultural que estimularà la creació, la promoció, divulgació i projecció cultural entre les Illes Balears, però també fora de les Illes Balears.

4. Pel que fa a les Arts Visuals s'estructurarà el sector per ordenar i equilibrar les relacions entre museus, centres d'art, artistes, galeristes i crítics amb una visió global del sector. Es definiran prioritats i s'establirà un marc de relació entre el sector públic i el privat.

5. S'establirà una nova política de subvencions amb una característica principal: la igualtat d'oportunitats.

6. Un conjunt d'iniciatives promouran el llibre com un bé cultural. També s'aplicaran mesures especials de protecció i foment de la indústria cultural en el seu conjunt.

7. Crearem les condicions per assegurar el major accés al llibre i la lectura. Articularem un pla de lectura i consolidarem el rol de la biblioteca pública com a factor d'integració econòmica, social, cultural.

8. Treballarem per a reparar el dany ocasionat a l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears per les màximes institucions il·lenques governades pel PP - Govern, el Consell de Mallorca i l'Ajuntament de Palma.

9. Pel que fa a les arts escèniques. Impulsarem la creació de Plans d'Espais Escènics insulars, on els distints espais municipals puguin treballar en xarxa, i contribuint a que espais emblemàtics com el Teatre Principal de Palma es converteixin en seu d'aquesta xarxa i referent insular. Així aconseguirem fer una programació única, donar una millor qualitat i aconseguir abaratir la programació. Dotarem d'ajudes especials per a la projecció exterior de les produccions escèniques, així com incentius fiscals. Promourem l'intercanvi entre diferents illes amb la idea de crear Circuits d'Arts Escèniques interinsulars.

10. D'acord amb el que contempla la Llei de Museus de les Illes Balears del 2003, es vertebrarà una autèntica Xarxa de Museus a cadascuna de les Illes i interconnectada entre elles.

11. Es desenvoluparà una política arqueològica de caràcter integral que recercherà una major rendibilitat social en les inversions.

12. Cal un nou diàleg entre el sector de Patrimoni (i cultural en general) i el sector turístic per tal de desenvolupar estratègies conjuntes.

13. Es posarà especial esment en el suport de la producció audiovisual i al cinema, d'entrada amb el compliment de les obligacions d'IB3 d'inversió del 6 % del pressupost en contingut de caire cultural, i altres normatives estatals. Impulsarem la creació d'una ràdio fórmula cultural. I promourem les iniciatives del govern de suport a projectes de creadors en l'àmbit audiovisual i del cinema.

14. Mantindrem en vigor la Llei de Mínims i recuperarem els articles derogats de la Llei de Normalització Lingüística i donarem suport a les publicacions en català.

15. Revisarem la Llei de Funció pública en el sentit que el coneixement del català sigui un requisit i no un mèrit per als funcionaris.

16. Es crearà conjuntament amb els consells insulars un Consell de les Arts i la Cultura com a òrgan assessor de referència pel conjunt de les illes, com a observatori i com a instrument impulsor de les arts i la cultura en general.

La cultura com eina d'empoderament personal i col·lectiva

La cultura és l'expressió de la nostra humanitat i com a tal, és un bé de primera necessitat i un dret a exercir. És allò que ens defineix com a persones i ens identifica com a espècie, configura el nostre imaginari col·lectiu, prefigura el nostre univers simbòlic i esdevé factor de cohesió social. I enmig de tot, la llengua catalana, com a llengua pròpia i històrica de les nostres illes, juga un paper preponderant com a factor decisiu.

La cohesió social té relació, principalment, amb la igualtat d'oportunitats de la ciutadania per a accedir a les representacions culturals distribuïdes per tot el territori, als equipaments i als continguts presents a la xarxa. Una societat cohesionada és aquella que sap assumir i interpretar les seves diferències i reduir les desigualtats.

La política cultural està íntimament lligada a la reflexió d'allò que ens fa societat i com organitzam la convivència. Les polítiques culturals públiques han de tenir entre els seus objectius principals, el de destacar el valor social de la cultura que es basa en una identitat col·lectiva i dinàmica i en la cohesió social.

Una política cultural progressista ha de fomentar l'esperit crític dels ciutadans davant els esdeveniments que ocorren en la vida social de la comunitat, fomentar la participació social, contribuir a la creació d'un teixit cultural democràtic i democratitzar l'accés a la cultura. Ha d'esdevenir un factor de transformació social i d'integració. Ha de fomentar una cultura comunitària incloent, de tal manera que tots els ciutadans la percebin com a pròpia. En definitiva, la cultura ha d'esdevenir un element d'empoderament personal i ciutadà.

Així mateix, la cultura pública ha de ser capaç d'articular l'acció que es desenvolupa a tres nivells: iniciativa privada dels creadors, indústries culturals i institucions. S'han de cercar sinèrgies entre els diferents sectors de la cultura que, tot i ser de naturalesa molt diversa (teatre, edició, música, patrimoni...), els uneixen factors i problemàtiques similars.

D'altra banda, els mitjans de comunicació públics han de tenir un paper primordial com a difusors i transmissors de cultura. S'hi ha d'assegurar una presència important dels esdeveniments culturals i, alhora, garantir la qualitat dels programes. La televisió pública és, a la vegada, un instrument impulsor de la creació d'obra audiovisual. També s'ha de protegir la premsa local com a un valuós instrument de recuperació i promoció de la cultura popular.

La cultura al nostre país passa per moments extremadament complicats a conseqüència bàsicament de tres factors: la crisi econòmica, el canvi de model de producció i consum derivats del paradigma digital i les mesures dutes a terme pels governs del Partit Popular.

La crisi ha provocat un descens en els ingressos globals dels agents culturals derivat d'una banda de la disminució de les aportacions presupostàries de les administracions i d'una altra per la baixada també del consum cultural en les famílies.

La velocitat d'implantació i d'evolució de la nova cultura tecnològica ha superat la capacitat de resposta i d'adaptació de les administracions, de la indústria cultural, del món educatiu i fins i tot la dels mateixos creadors. La digitalització defineix nous models de negoci, obre noves vies de finançament, multiplica les possibilitats de difusió i canvia els hàbits de consum d'un nou públic jove i emergent.

La política cultural dels governs conservadors es caracteritza per una manca d'iniciatives públiques, per un dirigisme cultural tendent a afavorir l'amiguisme i l'afinitat ideològica i, en darrere instància, a minimitzar el paper de la cultura i relegar-la a la categoria d'un fet superflu i prescindible, especialment en èpoques de crisi: Foment de la ignorància, Cultura 0. La política del Partit Popular ha tingut uns efectes nefastos per a la cultura. La crisi ha estat l'excusa perfecta per desmantellar progressivament l'entramat cultural bastit en els anys de la democràcia. La dreta del nostre país ha promogut la idea que la cultura és un element prescindible en èpoques de crisi. La pujada de l'IVA al 21 % ha ocasionat un gran dany al sector de la cultura. Així com els retalls en els pressupostos estatals autonòmics i municipals, el cànon digital que pagaran tots els ciutadans. Especialment perniciososa a les nostres Illes ha estat la política del Govern Bauzà en l'àmbit de la nostra llengua. L'anticatalanisme ferotge d'aquest govern amb la llei de la funció pública, amb les mesures educatives (especialment amb l'excusa del trilingüisme) i amb altres directament relacionades amb l'àmbit de la cultura catalana com la sortida del Ramon Llull, ens fa retrocedir molts anys enrere en les conquestes aconseguïdes en la normalització de la nostra llengua i el desenvolupament de la nostra cultura.

Per la qual cosa realitzarem una auditoria de l'Estat de la Cultura a les Illes Balears després de les retallades del període 2011-2015 amb els experts de tots els sectors per fer un Pla de País 2015-2030.

Vessant econòmic de la cultura

La cultura s'ha de contemplar també des del vessant econòmic. Amb dades del 2009, a les Illes Balears hi havia 2.184 empreses dedicades a l'oci i la cultura entre arts gràfiques, activitats editorials, cinematogràfiques i de vídeo, de creació artístiques i espectacles... I amb dades més antigues i abans de la crisi (2005), a les Illes hi havia un total de 6.08 treballadors. S'han de tenir en compte també els treballadors públics de les administracions que gestionen la cultura.

Capítol a part mereix parlar dels beneficis econòmics de la cultura lligats al sector del turisme. Les nostres Illes gaudeixen d'un important patrimoni cultural i artístic que és un potencial important d'atracció de turistes i/o visitants (el turista potser més relacionat amb sol i platja i el visitant més interessat el coneixement i gaudi de l'entorn patrimonial). El percentatge de turistes que venen a les Illes Balears per motius culturals és petit percentualment però en termes absoluts és elevat.

Segons dades del 2011 de l'Anuari d'Estadístiques Culturals del Govern de Madrid, 4.575.00 turistes de fora de l'estat viatjaren a les Illes Balears atrets per la seva riquesa cultural i hi realitzaren alguna activitat relacionada. Així i tot, va davallar un 0,6 respecte de l'any anterior. La xifra total de turistes que visitaren l'arxipèlag va superar els 10 milions. El turisme espanyol va baixar prop de 100.000 visitants el 2011 respecte del 2010. Els 17.900 ciutadans de l'Estat que feren vacances a les Illes Balears i que realitzaren alguna activitat relacionada amb la cultura deixaren al sector una despesa mitjana de 562 euros, fet que representar un total de 97,8 milions d'euros.

Sobretot s'ha de tenir en compte l'oferta cultural complementària que estira un visitant amb un cert poder adquisitiu a qui li agrada gaudir de la natura, visitar una exposició o un museu i assistir a un concert al vespre. I no s'han de descartar tampoc aquells que el primer motiu per què vénen a les nostres illes és l'oferta cultural i artística o per un esdeveniment cultural concret.

Hem de superar el tòpic injustament estès que la cultura és una activitat majoritàriament subvencionada. El pes més important del finançament cultural correspon a les aportacions dels ciutadans mateixos (entrades a espectacles, compra de llibres, enregistraments...) que, sumades a les aportacions dels turistes, poden pujar més del 60. Respecte a l'aportació de les administracions, el major pes se l'enduen els ajuntaments que poden fins i tot superar el 50 del total aportat pel conjunt de les administracions. Les dades econòmiques desmunten el tòpic que la cultura és una activitat costosa i altament subvencionada.

Així i tot, la subvenció té plena justificació quan té un retorn social en forma d'una activitat de qualitat que enriqueix culturalment la població a qui va dirigida.

En l'actual situació econòmica cal redefinir el sistema de finançament de la cultura. És totalment necessària una aliança públic-privada per mantenir i potenciar els recursos econòmics destinats a la cultura. Explorar vies de participació de ciutadans i d'empreses i institucions socialment responsables que poden contribuir a desenvolupar projectes culturals. La cultura hauria de passar a ser un sector estratègic per sortir de la crisi. Agilitzar les línies de crèdit oficial a la cultura. Innovar en les fonts de finançament d'associacions, equipaments i esdeveniments culturals. Una nova llei de mecenatge. Cercar nous sistemes de finançament. Aprofitar més els recursos provinents de la Unió Europea a través del Programa Europa Creativa. Produccions culturals de petit format i micromecenatge. Incentivació dels gestors culturals perquè aportin noves visions a l'administració pública de la cultura.

I com a desideràtum darrer, la dinàmica del partit ens hauria de dur a ser també protagonistes i generadors de béns i d'esdeveniments culturals relacionats amb la nostra història com a partit i amb el nostre pensament i ideologia socialista.

Un Institut d'Indústries Culturals

El sector cultural a les Illes Balears, s'ha d'entendre també com un sector econòmic mes de les nostres illes, capaç de crear llocs de treball, per la qual cosa i des de aquesta òptica s'han de dirigir les polítiques públiques, amb la creació d'un Institut d'Indústries culturals que es dediqui a la promoció del desenvolupament econòmic i empresarial del sector cultural, amb l'objectiu de fomentar l'increment del consum cultural i la difusió comercial de la cultura de les Illes Balears, tant entre illes com fora d'elles. Les funcions d'aquest institut, entre d'altres hauran de ser:

- Fomentar i impulsar talent cultural i les empreses i entitats que el despleguen, donant suport a la creació, la producció, la projecció exterior i la difusió.
- Crear sinergies entre el s sectors i agents culturals i les empreses culturals establint i gestionant programes orientats a la prestació de suport tècnic i al foment de l'activitat econòmica i ocupacional en l'àmbit de la cultura.
- Impulsar la col·laboració entre les empreses i els creadors artístics i culturals.
- Fomentar el desenvolupament de les empreses culturals i ajudar les noves a implantar-se, inclús amb la gestió de crèdits blans o a baix interès.
- Promoure el talent, la innovació i la recerca.
- Promoure la creació, la producció i la distribució en l'àmbit de les tecnologies digitals.
- Impulsar el consum cultural intern promovent circuits entre les illes.
- Col·laborar en l'exportació de productes culturals en circuits estatals i internacionals.
- Facilitar les relacions entre les empreses culturals i les administracions públiques.
- Desenvolupar pels seus mitjans o mitjançant la col·laboració amb altres institucions públiques o privades accions formatives per al desenvolupament de les empreses culturals.
- Promoure activitats dirigides a desenvolupar la creació artística i cultural i les empreses culturals.

Arts visuals

A les nostres illes faria falta estructurar mínimament un sistema d'Arts visuals que ordenàs i equilibrés les relacions entre museus, centres d'art, artistes, galeristes i crítics amb una visió global del sector, que definís prioritats i que fos capaç d'establir un marc de relació entre el sector públic i el privat.

- És necessari establir una política d'adquisicions que vertebrí un únic fons d'art públic i que ordeni, conservi, comparteixi i difongui el patrimoni públic distribuït entre totes les administracions. La construcció d'un fons d'art públic constitueix una política de su-

port directe al teixit artístic alhora que és el principal instrument per crear un fons patrimonial.

- Les galeries han de tenir el reconeixement del seu paper com a agents culturals.
- S'ha de revisar l'aplicació de l'1 cultural cap a la creació artística contemporània i la comanda d'art públic a fi que sigui un àmbit complementari de creixement i consolidació del sector.
- S'ha de crear una política fiscal que afavoreixi el col·leccionisme. Els incentius fiscals per al mecenatge són molt baixos i no afavoreixen l'adquisició d'obres d'art. S'hauran de veure els efectes de la darrera rebaixa de l'IVA al 10 en la compravenda d'obres d'art sobre aquesta activitat.
- Les associacions d'artistes visuals compleixen un important paper social en la reivindicació de bones pràctiques en els professionals de les arts visuals, els museus i els centres d'art. Cal tenir en compte les seves reivindicacions de màxima transparència en l'elecció de directors de museus i dels jurats dels premis i afavorir la igualtat d'oportunitats. L'Estatut de l'Artista és ja una necessitat que s'hauria d'abordar.

El món del llibre

El llibre té una doble funció dins la vida d'una societat: per un costat la seva dimensió econòmica, com a generador d'ocupació i riquesa material, i per altre com a bé cultural que aporta valors, coneixements, informacions, expressions artístiques i preserva la memòria col·lectiva i les idees d'una determinada comunitat lingüística. Per això, és necessari:

- Desenvolupar iniciatives per promoure el llibre com un bé cultural i aplicar mesures especials de protecció i foment de la indústria editorial.
- Crear i difondre una cultura del llibre i de foment de la lectura, especialment entre els infants i joves, que generi un nombre creixent de lectors i que formi lectors que puguin utilitzar la lectura com un mitjà per estimular la imaginació, l'aprenentatge, la informació i el desenvolupament personal i social o el simple gaudi de llegir un llibre. Iniciatives per fomentar l'edició, producció i comercialització del llibre, facilitar l'accés a les lectures.
- Estimular la creació literària, amb mesures per crear les condicions per al desenvolupament de la indústria editorial i ajudar a la difusió a l'exterior del llibre produït a les Balears.
- Preservar el patrimoni bibliogràfic. Posar en valor i difondre el nostre patrimoni literari i documental amb mesures com, el foment de l'adquisició de manuscrits i objectes literaris de valor patrimonial, generar espais de cooperació entre entitats públiques i privades que conserven col·leccions bibliogràfiques patrimonials, o convertir les biblioteques també en Mediateques.

- S'han de protegir els drets d'autor, amb polítiques de conscienciació sobre el frau i la pirateria.
S'han de crear les condicions per assegurar el major accés al llibre i la lectura. Entre altres possibles mesures es podria:
- Articular un pla de lectura.
- Incrementar l'oferta de llibres disponibles a les biblioteques públiques.
- Consolidar el rol de la biblioteca pública com a factor d'integració econòmica, social, cultural, i per preservar la memòria històrica local i assegurar un ampli accés de la població, amb instal·lacions

adequades i horari ample, amb un paper fonamental de les noves tecnologies.

- Crear i consolidar hàbits de lectura als infants.
- Crear espais no habituals de foment de la lectura, com hospitals i presons.

El Còmic i la novel·la gràfica s'han de situar entre les polítiques culturals, per tal de potenciar un model productiu i cultural coherent i competitiu des dels àmbits de la cultura i les noves tecnologies, amb especial suport al Clúster de Còmic i Nous Mèdia de Mallorca, així com en el impuls de la publicació del còmic en català.

Música

El sector de la música és divers i es pot abordar des de diferents perspectives, gèneres i tipologies. Per una banda, hauríem de diferenciar entre música enregistrada i música en viu. I per una altra, fent una simplificació, hauríem de fer una diferenciació entre música clàssica, popular, rock o jazz. El sector de la música enregistrada pateix, com altres sectors, la crisi digital. Les operadores discogràfiques encara no han trobat quin serà el nou model industrial i hi ha noves plataformes que han aprofitat la digitalització per definir nous models de negoci virtual, generalment vinculats a la intermediació de nous grups, gràcies a la reducció de costos en l'accés als mercats i en els processos de difusió. S'haurà de definir el paper de les productores locals especialment pel que fa a l'enregistrament de la producció pròpia de les Illes i dels grups que enregistren pel seu compte, perquè estigui relacionat amb la música popular tradicional o amb la resta de gèneres. Cal crear fórmules d'ajuda a la distribució: a les illes i mes enllà. En el camp de la música en viu cal destacar la importància dels diversos festivals com els de Palma, Pollença, Port de Sóller, Deià, Joventuts Musicals de Maó i Ciutadella, de Jazz a Sa Pobla i Jazz Obert a Menorca, Internacional d'Eivissa, entre d'altres... Crear un calendari i proposar una mesa sectorial que defineixi les prioritats en l'àmbit dels ajuts i subvencions, en funció dels seus propòsits i interès.

El 2009 (portal web MUSICAIB) les Illes Balears reunien 246 grups i artistes illencs que comprenien des de la música clàssica (54) fins el folk (63), el pop rock (103), el jazz blues (19) i la música infantil (7).

Avui podem afirmar que a les nostres illes hi ha un bon nivell creatiu i interpretatiu que s'ha aconseguit gràcies a un bon sistema d'ensenyament entre conservatoris, escoles municipals, escoles (privades) i entitats com ACA en l'àrea de creació artística. Referent al Conservatori, proposar la separació d'un espai pels professionals o pel superior, ja que actualment conviuen i no és el més recomanable.

Recuperar i potenciar els clústers de caràcter artístic, molt especialment, el de música electrònica a Eivissa, per poder recuperar el lideratge de producció, distribució i consum d'aquest producte cultural arreu del món.

L'alfabetització musical del conjunt de la població és una condició sine qua non per ampliar el reconeixement i el prestigi social de la música, així com per assolir uns nivells bàsics de consum, gaudi i pràctica musical que en millorin també el consum posterior. S'ha d'establir una relació adequada entre els centres d'educació general i les escoles de música per aconse-

guir que aquesta tenguí una representació digna en l'educació obligatòria. S'ha de fer una especial menció a la nefasta política entorn a l'Orquestra Simfònica de les Illes Balears que han fet les màximes institucions públiques de les Illes: el Govern, el Consell de Mallorca i l'Ajuntament de Palma. Amb el temps s'haurà de reparar el dany ocasionat i valorar el coratge dels components de l'orquestra i la positiva resposta de la societat en general davant d'un atac més del Partit Popular a la nostra cultura. Actualment no disposen d'una seu adequada ni de local per a assajos; cal revisar la idea inicial que fos al Palau de Congressos.

Hem de destacar també el paper fonamental que han jugat les Escoles Municipals de Música, així com les altres de titularitat privada, en la formació de joves intèrprets. Actualment recollim els fruits d'aquesta tasca veient la gran qualitat dels grups i bandes joves que arreu de les nostres illes estan sortint i amb una envejable qualitat.

Cal fer esment, per altra banda, a la dansa com un art a cavall entre la música i l'escena que està emergint amb nous ballarins i noves propostes creatives. L'Associació Cultural de Dansa de les illes Balears reivindica de les institucions que defensin els drets i les creacions dels ballarins i poder comptar amb espais adequats, ja que la dansa, tant a nivell d'assaig com d'espectacle no es pot desenvolupar a qualsevol lloc.

Arts escèniques

Actualment ens trobam, fruit de la conjuntura econòmica i social, davant d'una realitat difícil per a les arts escèniques. Existeix una tendència promoguda per part dels que ens governen i els seus cercles de poder, emparats amb la crisi, de fer de la cultura un article de luxe. A això s'hi ha d'afegir la manca de subvencions i la pujada brutal de l'IVA. D'altra banda, seguint els criteris de la política neoliberal, es tendeix també a la privatització dels espais culturals i la seva gestió amb què fàcilment es pot donar el nepotisme ideològic i una selecció artística basada en criteris provincians, complaents i afins als seus interessos polítics. Una política progressista ha de partir d'uns altres plantejaments.

Pel que fa a la producció teatral hem de diferenciar la producció que ve de fora de la producció i creació pròpia. De la primera podem valorar l'intercanvi d'experiències i el coneixement d'altres realitats teatrals. De la segona, podem tenir en compte el que aporta a la nostra identitat, el foment de la indústria cultural amb els diferents aspectes de creació d'ocupació i moviment econòmic així com també un vessant d'uns menors costos en relació a la contractació de produccions externes.

Hem de situar el paper que juga la producció estrictament privada d'aquella que sorgeix dels grups propis dels teatres públics. A les nostres Illes, el més comú és que es produeixin espectacles mixtos, però en qualsevol cas, les subvencions o les ajudes públiques sempre s'han de concedir amb criteris objectius, amb transparència, amb igualtat d'oportunitats i amb criteris de qualitat.

Un altre factor a tenir en compte és el de la gestió dels teatres públics. Avui per avui són molts el pobles que compten amb el seu propi teatre, auditori o sala multifuncional on s'hi programen tota casta d'espectacles siguin de teatre, música, dansa, etc. En principi s'ha de valorar com a po-

sitiu que n'hi hagi a la majoria de poblacions (de la mateixa manera que tots tenen el seu camp de futbol) ja que aquests espais culturals són elements vertebradors de la societat. És innegable però que aquest fet suposa que han de trobar les fórmules de gestió més eficients perquè la càrrega econòmica que comporta no sigui molt superior als beneficis, tant des del punt de vista del gaudi cultural com de la inversió de futur que representa la cultura per a un poble. Els models de gestió són diversos i en cada cas s'ha de cercar la forma més convenient. Actualment hi ha diferents models de gestió: fundacions públiques amb participació de diversos patrons públics (ajuntaments, Consells insulars, Govern) i privats (mecenatges d'empreses i particulars), Instituts públics, Associacions d'espectadors, teatres públics amb concessions privades parcials (equipaments de so i llum, personal de sala i taquilles...). Tampoc s'han de descartar cooperacions públic-privades. Però en tot cas s'ha de descartar la privatització d'aquests equipaments públics o la gestió d'aquests amb criteris de negoci privat.

Un model econòmic a valorar és de l'anomenat dels tres terços: Subvencions públiques, aportacions dels espectadors i recerca pròpia de recursos (mecenatge, préstecs, polítiques de públics, etc.). Des de la perspectiva d'aquestes polítiques de públics, fa falta fidelitzar els espectadors i fomentar el consum cultural amb programacions coherents i cercant mètodes i tècniques que ho afavoreixin.

En la línia de constituir una xarxa de teatres públics, pel que fa a Mallorca, es proposa l'elaboració de Plans d'Arts Escèniques insulars, la creació de xarxes de Teatres en què el Consell Insular sigui el promotor, i s'impulsi la conversió d'institucions com el Teatre Principal de Palma, en el cas de Mallorca, en seu i l'eix vertebrador. Els gerents dels diferents teatres tindrien un paper rellevant en una programació compartida que permetria reforçar la qualitat i abaratir costos. D'altra banda l'Escola d'Art Dramàtic (ESADIB) jugaria un paper important en coordinació amb la Mancomunitat en la formació i la producció pròpia arreu dels teatres. Respecte a l'ESADIB s'haurà d'abordar l'homologació dels títols.

A Menorca s'hauria de cercar la fórmula més adequada per tal que, des del Consell Insular, es pogués coordinar la gestió de les diferents infraestructures tenint com a referents bàsics el Teatre Principal de Maó i el Teatre d'Es Born de Ciutadella en col·laboració amb l'Escola d'Art Dramàtic de Menorca. Una cosa semblant es podria fer amb Eivissa amb el Teatre de Can Ventosa.

Amb tot això s'haurà de comptar amb l'Associació de Teatres i Auditoris Públics com a entitat de coordinació i de posada en comú d'activitats i problemàtiques.

Finalment, s'haurà de valorar la importància que tenen en el món de les arts escèniques les fires i festivals de teatre, especialment la Fira de Teatre de Manacor i la Fira de Teatre Infantil de Vilafranca, i tenir en compte per tal de donar-li suport, a la presència de la creació pròpia de les Illes a fires foranes, com la de Tàrrrega, tot i concretant bé els objectius de la participació de les Illes.

Patrimoni

El patrimoni cultural de les Illes Balears, juntament amb el paisatge, és una de les principals riqueses del nostre país ja que ens permet conèixer la nostra història, les nostres tradicions i les creacions dels qui ens van precedir. És, per tant, una de les nostres principals fonts d'identitat. El patrimoni arqueològic, l'arquitectònic, l'artístic, industrial, el documental, l'immaterial, l'etnològic, etc, ens aproximen al nostre passat i ens permeten entendre la contemporaneïtat. Són, per tant, matèria de política pública, amb la necessària complexitat privada, i de responsabilitat col·lectiva enfront de generacions futures.

Les polítiques públiques en relació al patrimoni pivoten entorn a tres eixos fonamentals: conservació, investigació i difusió.

D'acord amb el que contempla la Llei de Museus de les Illes Balears de 2003, cal vertebrar una autèntica Xarxa de Museus, a cadascuna de les Illes i interconnectades entre elles. Especialment a Mallorca, s'ha de tendir cap a una major especialització dels museus ja que no és eficient que cada museu tengui una mica de tot. Així la xarxa ha d'informar de tota la riquesa patrimonial de l'illa per tal que el visitant se'n pugui fer una idea global.

Pel que fa al patrimoni documental, cal dissenyar una política específica pel que fa als arxius. Ens referim tant als arxius públics, com a altres com els dels bisbats que tenen un especial interès per la història local. Arxius com els del Regne de Mallorca, l'Arxiu General del Consell Insular de Mallorca (que conté els fons de l'antiga Diputació Provincial i que per tant afecten als altres Consells Insulars), els arxius d'imatge i so dels Consells Insulars, els arxius municipals, etc. Aquesta política hauria d'incloure aspectes com els inventaris, la recuperació dels mal conservats, l'accessibilitat, així com la necessitat de fer un esforç important per a la digitalització dels seus fons per tal

La riquesa del nostre patrimoni arqueològic és extraordinària i cal desenvolupar una política arqueològica de caràcter integral. S'ha de cercar una major rendibilitat social en les inversions ja que existeix una desproporció entre les polítiques de prevenció i la recerca en arqueologia i la projecció social que n'asseguri el reconeixement de la comunitat científica i la població en general. En arqueologia, hi ha un gran tema pendent: l'inventari de jaciments subaquàtics. Les diferents institucions competents de les illes es comprometran a dur a terme aquest inventari.

Calen majors esforços també en l'àmbit del patrimoni etnològic i el patrimoni i l'arqueologia industrial. En aquest darrer apartat cal valorar les possibilitats de l'antiga Central de Gesa a Alcúdia com a futur museu de la Ciència i la Tecnologia.

També cal impulsar un sistema d'informació ràpid sobre el patrimoni arquitectònic, artístic, cultural, natural i etnogràfic que es posi a la venda per part de particulars per poder intervenir en moments clau per evitar l'espoli o la privatització i/o exportació de determinats béns.

El patrimoni de les Illes és un dels nostres atractius com a destinació turística. En la mesura que tinguem cura del nostre patrimoni cultural i artístic, el preservem, el donem a conèixer, l'investiguem, el visitant i/o turista

s'interessarà per ell. Açò no treu que no s'hagin de fer millores ni que no s'hagi de fer una bona promoció però hem de vendre allò que som, no allò que hem fabricat per vendre. En aquest sentit, cal més diàleg i reconeixement mutu entre el sector de Patrimoni (i cultural en general) i el sector turístic per tal de desenvolupar estratègies conjuntes per aprofitar totes les potencialitats.

En l'àmbit patrimonial, s'ha de tenir especial esment en la protecció de les diverses formes de manifestació de la cultura popular: dimonis, gegants i capgrossos, ball de bot, es siurell, castellers, glossadors, la indumentària així com també les festes populars i la gastronomia. També és fonamental l'elaboració del catàleg del patrimoni immaterial de les Balears. Moltes comunitats ja el tenen, un bon exemple seria el d'Andalusia, que és tot un model a seguir

Cultura popular

La socialdemocràcia actual és hereva d'una cultura de lluita i de conquestes socials. La cultura de les classes populars es fonamenta en un llenguatge senzill i assequible, amb una capacitat clara per plantar cara als models dominants. La cultura de les classes populars no es fonamenta en discursos ni oratòries buides, sinó en un estil de vida que parla de les dificultats i d'emancipació. És una cultura que parteix de la vida, de les experiències més quotidianes, a ras de terra, com un magma que es forma a partir del debat entre iguals, en les complicitats socials.

La cultura popular no s'ha de mesurar en termes quantitius, s'ha de comprendre i s'ha de viure des del seu interior, s'hi ha de participar, s'ha de fer part del seu teixit. S'hauria de tenir especial interès en recuperar persones que creuen en la cultura popular i que s'hi dediquen de forma desinteressada, natural i solidària. Els espais de cultura popular són taller d'horitzontalisme, és a dir, centres on es treballa la igualtat i el discurs de la llibertat. Batallar contra aquelles ideologies que reproduïxen models d'esclavitud, aquelles que impedeixen els pobles a imaginar alternatives socials i polítiques. La cultura popular sana i autèntica és aquella que, en les seves manifestacions, demostra que els seus protagonistes han perdut la por a pensar pel seu compte.

Òbviament hi ha sectors culturals que necessiten el suport de les administracions públiques, però en el cas de la cultura popular sempre ha de ser un contrapoder, un referent de contradicció i un element incòmode per a les Administracions. La cultura des de baix sempre és espontània, crítica, àcida i incòmoda, i per això mateix no sempre encaixa en els postulats de les Administracions ni té com a objectiu fonamental agradar ni servir el poder. La socialdemocràcia del segle XXI ha d'emprendre iniciatives de cultura popular noves, s'ha de fer una nova alfabetització política que parteixi de la participació en projectes culturals a l'abast d'aquells que veuen la cultura com un producte elitista i llunyà. Uns projectes que s'haurien de fer al marge de les administracions i dels poders, amb la llibertat que atorga no dependre econòmicament de les administracions.

Cinema i indústria audiovisual

La indústria audiovisual s'ha de convertir en una de les principals indústries de les Illes Balears, aquests va ser el camí que es va emprendre amb la

Mallorca Film Commission la passada legislatura, i aquest ha de ser el camí a seguir. Per la qual cosa la Illes Balears Film Commission s'ha d'implantar a totes les illes, a més que ha de ser participada pel sector, així com ser dotada d'un pressupost suficient i d'autonomia per a la seva gestió.

L'objectiu ha de ser de posicionar a les Illes Balears com a plató de cinema de referència a nivell internacional, i sols serà possible posicionar Balears al mercat tal i com ens pertoca des de dues línies d'actuació:

- Des del Govern de les Illes Balears amb un aposta ferma per incentius públics i directes a les produccions.
- Des del Govern d'Espanya amb incentius fiscals.

En el camp audiovisual es necessita sobretot que hi hagi una gestió transparent i eficaç d'IB3 pel que fa al compliment de les seves obligacions recollides en la Llei 55 /2007 del Cinema i en la Llei Audiovisual 7/2010 que en el seu article 5 recull que les TV's públiques han d'invertir el 6 % dels seus ingressos totals en producció cultural en qualsevol de les llengües cooficials i que es faci amb la participació activa dels agents socials que representen legítimament al sector audiovisual cultural de les Illes Balears: ACIB, APAIB i Clúster Audiovisual. Fa anys que el sector reclama aquesta transparència i compliment de la llei que suposaria, entre d'altres una via de finançament legítima i suficient per donar suport a les necessitats que es demanen.

Igualment s'ha de garantir la transparència d'IB3 en l'encàrrec de programes a les productores audiovisuals.

Que es compleixi La Llei 55/2007 del cinema de 28 de desembre que en el seu article 35 estableix uns fons (els "fondillos" de l'ICAA, Ministeri Cultura) que es reparteixen en proporció al que cada comunitat inverteix en audiovisual cultural en llengua pròpia cooficial. A les Illes Balears s'inverteix una quantitat molt petita i una de les causes és que es veu fiscalitzant i gestionant malament. En l'actualitat ni tan sols s'està fent. A més, les productores porten més d'un any esperant a cobrar les ajudes per al sector audiovisual (BOIB 18/10/2012), per a produccions que ja s'havien realitzat durant el període 31/10/2011 a 31/10/2012. Al desembre de 2012 es va publicar la resolució definitiva dels projectes aprovats (BOIB 17/12/2012).

Pel que fa a la promoció del sector audiovisual cal que tant la Conselleria d'Educació i Cultura com l'Institut d'Estudis Baleàrics dediquin cada any una partida per a l'assistència a festivals i promoció dels productes audiovisuals de les Illes Balears i que aquesta partida sigui proporcional a la que es dedica a altres disciplines i estigui consensuada amb el sector perquè respongui a les necessitats reals.

Pel que fa a la fiscalitat, cal donar suport a mesures que regulin a nivell estatal tant les exempcions de l'IVA de les produccions que es duguin a terme al nostre territori com els incentius per a la promoció del mecenatge. És fonamental dotar amb partida pressupostària suficient a la Illes Balears Film Commission per tal que es faci efectiva la potenciació de les Illes com a plató cinematogràfic. Igualment s'ha de garantir un funcionament eficient i rigorós per a prestigiar l'organisme.

Antigament, a les nostres illes, solíem dividir el món en dues categories. D'una banda els catalans, valencians, mallorquins, menorquins, eivissencs i formenterers de l'altra, els forasters, entenent emperò la paraula "foraster" sense cap connotació negativa. Eren senzillament, els vinguts de fora els quals, ràpidament, s'integraven en la societat d'acollida i els seus fills feien la immersió lingüística en una societat eminentment monolingüe catalanoparlant, tot i que en altres ambients (escolar, administratiu...) se'ls submergia en castellà. I, per suposat, el concepte d'inclusió depenia directament de la llengua..

Les coses han canviat molt de llavors ençà. Avui vivim en una societat molt més complexa i els canvis tecnològics i la forta onada immigratòria han incidit poderosament en la configuració de la nostra societat.

Des d'aquesta perspectiva, cal considerar la llengua com el fet cultural bàsic d'un país, d'una comunitat cultural, com a patrimoni fonamental d'una societat. La llengua catalana és, segurament, el nostre principal element d'identitat i el pilar fonamental d'una possible identificació, també per als nouvinguts. I no solament amb la llengua mateixa sinó també amb algun tipus de projecte de vida comuna. A més, la llengua és també un mitjà de comunicació fonamental del grup i de reconeixement en un mapa general de comunitats lingüístiques diferenciades.

A casa nostra, amb una forta presència de població immigrada, el principi d'integració no hauria de basar-se en el fet de ser d'on has nascut, ni en els principis ètnics sinó més tost en el fet de la llengua, entenent que aquí no pot ser altre que el català, l'eix comunicacional de referència i, dins del nostre multiculturalisme real, la cultura catalana, pròpia e les nostres illes, com a cultura de referència. No es tracta d'obligar ningú a assimilar els "valors" de la cultura majoritària i a adoptar-ne els seus costums sinó de deixar reposar aquesta cultura de referència en l'aprenentatge de la llengua del país i l'acceptació dels principis democràtics. Com a mesures a prendre figuren les següents:

- Mantenir en vigor la Llei de Mínims i recuperar els articles derogats de la Llei de Normalització Lingüística, per tal de donar un caràcter de normalitat a l'ensenyament del català a les escoles alhora de reforçar el seu caràcter vehicular.
- Revisar la Llei de Funció pública en el sentit que el coneixement del català sigui un requisit i no un mèrit per als funcionaris.

L'ESPORT COM A BENESTAR CIUTADÀ EN UN MARC DE PROJECCIÓ SOCIAL I ECONÒMICA

Resum executiu

La importància que l'esport comporta per a la població resident i per a l'activitat turística és innegable i, si bé existeixen desajustaments a corregir, la relació turisme-esport obri un ventall d'oportunitats. En aquest marc, a continuació figuren algunes de les mesures a prendre.

1. Revisarem el catàleg de Formació Professional i dels Postgraus de la UIB per tal d'incorporar especialitats relacionades amb l'esport: Tècnics de Grau Mitjà en Conducció d'Activitats Físiques en el Medi Natural, Tècnics de Grau Superior en Animació d'Activitats Físiques i Esportives, Grau en Ciències de l'Activitat Física i l'Esport així com, guies senderistes, tècnics nàutics, especialistes en instal·lacions esportives, etc.

2. Practicarem un nou Pla de senyalització de la pràctica esportiva a l'aire lliure, que ha d'incloure suports multimèdia.

3. Dissenyarem un marc per a afavorir la col·laboració entre la iniciativa pública i la privada per les instal·lacions esportives. Promourem especialment la participació del sector turístic. L'esport com a benestar ciutadà en un marc de projecció social i econòmica.

4. Les instal·lacions escolars s'han d'obrir a l'usuari i en la mesura possible als no residents en període extraescolar.

5. Projectarem a l'exterior els centres de tecnificació existents amb els millors tècnics i serveis complementaris. La iniciativa serà un referent d'interès general per a les Illes Balears.

6. Garantir els ajuts a desplaçaments específics per aquells esportistes que han de viatjar entre illes o fora a títol individual per a competicions específiques.

7. Estudiar la possibilitat de fer un pla de xoc de promoció dels esports nàutics, així com millorar les instal·lacions de les escoles de vela.

8. Dotar i millorar, juntament amb la Conselleria d'Educació, les instal·lacions esportives i els mitjans materials dels IES que oferten les titulacions de formació professional referides a l'esport que són a totes les illes.

9. Realitzar un Pla Autonòmic de Promoció de l'Activitat Física i la Salut juntament amb la Conselleria de Salut (hi ha plans pilots a Catalunya i programes consolidats que han estalviat molt de pressupost a la sanitat pública dels països del nord d'Europa).

10. Crear una xarxa de vies per a la natació en aigües obertes (tipus les Vies Braves de Catalunya <http://www.viesbraves.com>) que estan sent un èxit arreu d'Europa.

L'ESPORT COM A BENESTAR CIUTADÀ EN UN MARC DE PROJECCIÓ SOCIAL I ECONÒMICA

Document de treball

L'activitat física que practica sistemàticament l'ésser humà ja sigui en les seves accions econòmiques (caça, pesca, recollecció, etc...) o lúdiques han anat consolidant-se en moltes diversitats de disciplines, tant individuals com a col·lectives. Totes elles, han estat en la seva etapa primitiva, fórmules d'educació i entrenament amb un fort component competitiu.

Fou a finals del segle XX i ja en el segle XXI que aquestes tècniques han derivat a través de la pràctica massiva de l'oci social i de l'espectacle professional i s'han convertit en un subsector del sector serveis amb multitud de facetes sempre amb component econòmic. En una societat globalitzada que hem creat, l'esport, s'ha constituït en una eina universal que contribueix a l'educació, al manteniment de la nostra salut i en un element d'oci imprescindible.

Les Illes Balears, per la seva posició geogràfica dins el mediterrani occidental, per la seva estructura geofísica, la insularitat i la seva climatologia constitueixen un lloc idoni per a la pràctica esportiva a l'aire lliure. Durant els 12 mesos de l'any, la infraestructura logística creada per l'activitat turística en el seu format "sol i platja" i el potencial de connectivitat existent amb mercats limitats per la seva climatologia a la pràctica esportiva en instal·lacions tancades i cobertes durant quasi la meitat de l'any; compta amb totes les possibilitats per rompre la estacionalitat pròpia del sol i la platja.

És un fet que el PIB per càpita balear faci que l'esport, sigui avui un component íntimament lligat a la qualitat de vida dels seus ciutadans, ja sigui en la seva etapa infantil com element educatiu, ja sigui com element sanitari per als majors, o inclús, com element indispensable en el nostre oci, practicat a qualsevol edat.

Els components econòmics que l'activitat esportiva duu, que s'ha desenvolupat de forma anàrquica i impulsiva, degut a com una premissa universalment acceptada; l'ambició de tot nucli urbà de comptar amb una instal·lació el més completa possible. Conseqüència d'això, és que la crisi ha evidenciat la dualitat dels ciutadans davant la pràctica esportiva, així que:

- Hi ha ciutadans que disposen d'instal·lacions en els seus municipis, però que aquests no les poden mantenir adequadament, amb el consegüent deteriorament de la instal·lació i del servei..

- El tractament econòmic dels usuaris (taxes) s'han disparat, al mateix temps que s'ha privatitzat la gestió.. _0107 | A Palma hi ha nuclis (barriades) en més de 5.000 habitants sense cap servei, la mitjana a la capital és d'una instal·lació per cada 18.000 habitants, a Eivissa existeix una instal·lació per cada 8.000 habitants.
- Si això no fos suficient, és evident que l'arribada del turisme interessat en la pràctica d'esports diversos s'ha convertit en un factor

quantitatiu i qualitatiu a considerar, en efecte, la saturació d'instal·lacions nàutiques és un fet, i circumstancialment el cicloturisme satura les nostres carreteres secundàries, i moltes vegades amb conseqüències indesitjables.

Malgrat això, lluny de considerar-ho negatiu, aquesta és una nova oportunitat per millorar el grau d'ocupació d'unes instal·lacions hoteleres infrautilitzades i promoure un nínxol d'ocupació que en moltes ocasions es mou dins l'economia submergida, quan no són ocupades per especialistes no residents. Així, guies de senderisme, tècnics nàutics, especialistes en manteniment d'instal·lacions esportives diverses, etc... Són personal especialitzat que la seva formació professional no té cap oferta significativa, ja sigui en el sector públic o privat. El coneixement especialitzat d'idiomes es revela, una vegada més, com un handicap de la nostra població activa.. Com es desprèn de tot l'esmentat, és necessària una revisió amb profunditat del catàleg de Formació Professional. També s'haurà d'impulsar, amb la UIB, l'oferta dels postgraus en aquests àmbits.

Les INFRAESTRUCTURES s'han de contemplar des de diverses perspectives:

- La pràctica esportiva a l'aire lliure i espais públics o naturals, requereix seguretat i senyalitzacions clares i precises. Sens dubte, els suports multimèdia avui en dia són imprescindibles com a recurs de suport i seguretat. L'impacte negatiu de determinades pràctiques sobre el medi ambient no es resol amb simples prohibicions sense alternativa.
- Fer front a l'adequació d'instal·lacions i la seva orientació als ciutadans i visitants que desitgem requereix la col·laboració pública-privada ja sigui en construcció i/o explotació.
- El sector turístic beneficiari d'aquest plantejament s'ha d'involucrar de forma més decidida.
- Les instal·lacions escolars s'han d'obrir a l'usuari i en la mesura possible als no residents en període extraescolar.
- Els centres de tecnificació existents han de cercar la seva projecció exterior que només s'assolirà amb els millors tècnics i serveis complementaria. En aquest sentit la iniciativa de Rafael Nadal a Manacor ha de comptar amb un alt nivell d'exigència i s'ha d'entendre com un referent d'interès general per a Balears.
- En el darrer decenni les Federacions Esportives han desenvolupat múltiples iniciatives en els aspectes assenyalats, però amb l'excepció del futbol i el bàsquet la professionalitat és precària i és evident que la legislatura que acaba ha estat mortal per a moltes d'iniciatives.
- Al mateix temps que ens posem al dia en els aspectes senyalats, és imprescindible començar per garantir la connectivitat interinsular amb els mercats emissors, nuclis urbans peninsulars i l'Europa nòrdica i central. És l'establiment de relació directa de Federacions, clubs amateurs i professionals i els propis col·legits instituts.

Aquesta tasca no solament és institucional, la coordinació del sector privat, federacions esportives és prioritària i altament rentable. Si la Cambra de Comerç té algun sentit en l'actualitat ha de ser capaç de donar resposta activa a aquest desafiament.

Avui no hi han dades objectives suficients sobre l'economia submergida existent, però basta com a exemple, que el futbol no professional a Palma amb una xifra aproximada d'uns 15.000 practicants federats manegen un pressupost global estimat i molt conservador de l'ordre dels 5 milions d'euros sense comptar majoritàriament ni amb despeses d'amortització i explotació de les instal·lacions involucrades.

És més que factible aflorar i integrar aquesta economia, així com donar sentit a uns llocs de treball voluntaristes i amb una formació i motivació més que deficient que repercuteixi en la nostra infància de forma directa.